

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

Direcció, Redacció y Administració

Travessia de la Rambla, n.º 12

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 " trimestre.
Un número sol.	1 "
Anuncis á preus convencionals.	

MES BARATAS QUE Á ALEMANIA

MES SÓLIDAS QUE Á INGLATERRA

MES BONICAS QUE Á FRANSA

SILLERIAS DE CAOBA TAPISSADAS

DESDE 18 DUROS

Mobles del pays y de Viena á preus de fàbrica

BARCELONA.--Portal del Angel, 25

LA IGLESIA Y 'L REGIONALISME

Ab gust increhible he vist sempre 'ls esforços dels catalanistas pera refer la Patria catalana: pero al observar la manera com molts ho feyan, ha sigut causa de que pensés mes d' una vegada que gastavan pólvora en salva. Y, per desgracia, he vist complert lo que preveya. ¿Per qué? perque alguns volian aixecar la decayguda Catalunya ab la política, y 'ls altres tornantla material ó descristianisantla. ¿Es prou que 'ls mateixos que tan be parlan de la Catalunya passada, no 's valguen dels medis de que 's valgueren nostres antepassats pera mantenirla en aquell estat de grandesa!

Be 'm sembla que aixó havia d' obrir los ulls á tants escriptors com te la nostra literatura; pero llevat d' alguns sacerdots il·lustrats y

altres personas de seny que han escrit ab llenguatge católich sobre diferents assumptos, tot lo demés, sobre ser fullaraca, ha conduhit al poble á la perversitat y á sa ruina. Y digaume, si anem d' aqueix modo, ¿Catalunya será jamay lo que era? La desmoralisació dona prou á coneixer lo resultat de las pretensions dels uns, y las consecuencias desastrosas de la política, lo resultat de las pretensions dels altres. Tots volem aixecar la Patria catalana; tots volem arrancarla no de la corona de Espanya, pero si de la mort d' Espanya; no obstant, resulta que la corrent que 'ns porta pera referla, no es la mateixa que portava als nostres antepassats pera formarla. Ja que aquestos se valgueren dels principis inderrocables de la fé católica, valguémsen també nosaltres, puig la Iglesia de Jesucrist es també regionalista.

Deplorava jo que ningú tractés d' aquest assumpto, quan temps arrera, vaig veurer en *La Veu del Montserrat* lo primer article de lo que avuy es una obra perfecta, de pocas planas, pero sadollada de doctrina la mes sana, qual titol es «La Iglesia y 'l Regionalisme.» Son autor lo Rvnt. Dr. D. Joseph Torras y Bages, ha tingut la amabilitat d' enviarnos un exemplar de sa obreta que, á mon humil entendre, val tant d' or com pesa. En ella manifesta que s' agermana d' un modo admirable la Iglesia ab lo Regionalisme, s' uneixen perfectament y no s' oposan com molts pretenen. Divideix la obreta en dotze capítols, á qual mes interessant, instructiu y filosófic, basantlos en arguments que no 's destruïeixen. Ja te rahó l' autor, que, fer aqueix estudi era necessari, y necessari de tota necessitat; perque la farsa, que tot ho domina, fa veurer garsas per perdius al poble á qui enganya ab falsas doctrinas. Perque 's vege quan interessant es aqueix llibre, vaig á fer un petit extracte de las materias que hi exposa: y ellas solas bastarán pera ferne 'l mes digne elogi, com se 'l mereix son il·lustrat autor catalanista.

Com he dit, la obreta está dividida en dotze párrafos ó capítols. Tracta, 'l primé, del *esperit nacional*, y en ell expressa alguns pensaments qual objecte es manifestar que Catalunya ha estat sempre cristiana, com ho demostra la legislació particular: de manera que, si la descristianisem, li matem l' esperit nacional; y matarli l' esperit nacional, es matarla á ella mateixa. Lo segon capítol, comproba las

ideas del anterior, manifestant que «l' esperit catalá es esperit cristiá»: que ho diguen, sino, las lleys de Berenguer lo Sant, las *ordinacions* de totas las ciutats, pobles y vilas, y 'ls adagis, cansons y llegendas de la terra catalana. Que la Iglesia es regionalista, ho evidenc.a 'l capítol ters ab arguments sencills y exactes: los rituals de cada bisbat, las costums de cada Iglesia, las ceremonias, lo Sant Patró de cada poble, etc., etc., ne son una proba ben clara y evident. En lo quart, exposa com la Iglesia, no obstant d' esser universal, respecta las llenguas de tots los pobles; y ab la llengua respectiva mana que 's predique la fé de Jesucrist.

La fé s' adquireix y aumenta per la predicació de la paraula divina *fides, autem, per verbum Dei* comprenentshi, per consegüent, la doctrina cristiana y la oració. Veuse aqui lo que 's tracta en los capítols quint y sext. Pero ¿com augmentará la fé de Catalunya si, per regla general, ni la doctrina, ni la predicació, ni la oració se fan en catalá?

Convé parlar molt alt y molt clar en esta materia, com diu lo reverent Dr. Torras; puig tocant á lo primer, ensenyar á los infants lo catecisme en castellá, es edificar en terreno fals, perque se 'ls hi ensenyan cosas ab llenguatge que no comprenen; y per lo tant, lo ferho, es una costum detestable y destructiva de la fé católica. ¿Qué 'n fem d' un noy que sab de memoria tota la doctrina en castellá, si ell parla catalá, sas costums son catalanas, y catalanas son també sas ideas, pensaments y conciencia moral? Al ser gran ja no 's recorda de res. Donchs ja que la religió cristiana es la que parla directament al cor del home, ensenyánlahi ab la llengua del seu cor: y ja que aquesta, la que ell parla, és llengua d' amor; ab ella compendrá y coneixerá facilment una religió que tota es amor y ternura. Per aixó sol, mereixen lo mes afectuós aplauso los ínclits é ilustrats PP. de las Escuelas Pías que, coneixent la necessitat moral d' ensenyar als fills de Catalunya la doctrina en catalá, solicitaren del Govern permís per ensenyarla en la llengua materna, en las escuelas oficials que d' ells dependeixen. En quant á la predicació, pot dirse que, casi sempre, lo llenguatge es postís en l' orador y en los oyents: si ho es en aquell, es impossible que parli sentint com si ho fes en catalá; y si ho es en aquets, may se mourán com ab la llengua que parlan: proba n' es

que, si 'ls pregunteu ¿qué tal, del sermó? sols podrán dirvos que «ho ha fet molt be,» y res mes. La predicació deu ferse en la llengua que usa 'l pays ahont se predica: ben clar ho mana lo Tridentí y Snt. Ligori *lingua vernacula*. Per aixó 'ls oradors de grans efectes, en las nostras iglesias de Catalunya, predican en catalá; aixís se con mou al auditori: naturalment que si l' orador usa un accent distint del que usa 'l pays, ó no porta 'l sermó estudiat, al menos en lo plan é ideas, tampoch farà l' efecte que deuria. Y aixís la predicació com l' ensenyar lo Catecisme en la llengua materna, es cosa manada pe 'ls concilis de Trento y Tarragona. Y ¿qué dirém de la oració feta en castellá? pe 'ls catalans, casi puch dir que es impossible: Assistiu á una funció religiosa ahont se resa en castellá; acabada de llegir la meditació, la sentireu d' igual manera? no; perque 'l pensament la transforma, per naturalesa, en catalá; y aixís s' encen en lo cor l' amor de Deu, que inflama á l' ánima: empenyeuse á meditar en castellá, y la dificultat y pesadés del llenguatge acaban per aborriros. Tant lligada está la oració ab lo pays del home, que 'ls Israelitas no sabían cantar las alabansas del Senyor en llengua estrangera al trobarse captius vora 'l riu de Babilonia.

He volgut detenirme en aquets tres capítols, perpue son de gran transcendència moral y material. Y dich *material*, perque 'm penso que passará á Catalunya lo que á Polonia é Irlanda; lo clero católich las ha sostingudas.

En los tres capítols següents pinta, de ma mestre, que la Revolució es anti-regionalista, lo ilegal d' ella y sas fatals consecuencias, que donaren per resultat la mala peste del Lliberalisme. Y després de probar, ad *unquem*, las veritats que defensa, planta en lo capítol oncé, l' ideal cristiá, que es l' únich que pot arrancarnos del salvatgisme modern; y en lo dotzé pregunta «qui ha de reconstruir la regió» á la qual contesta molt discretament «aquell que l' ha feta.» Efectivament Deu va fer á Catalunya y no 'ls homes; y per consegüent, Deu es qui l' ha de reconstruir; nosaltres devem cooperar á la seva gracia y encendre l' amor que per la Patria va donarnos; ab l' amor vindrán las obras, que serán la proba mes segura de que viu encara l' esperit de la Patria: y si l' esperit de la Patria viu, tindrem Patria.

No podem menos de recomenar aquesta obreta del ilustrat Doc-

tor Rvnt. Torras y Bages. Es un llibre que han de tenir y aprendrer de memoria tots los catalans y, *maxime*, tots los catalanistas, puig es interessantíssim y ple de ideas santas y sabis consells. Si la Patria estima com á fills predilectes als que per ella treballan; no dupto que 'l docte autor del llibret que 'ns ocupa, será un de tals; y mereixerá d' ella, com de tots los bons catalans, la mes coral, afectuosa y entusiasta enhorabona.

Tal es la que li enviem nosaltres desde la aquesta humil publicació.

J. C.

SECCIÓ POLÍTICA

Com veurán en altre lloch d' aquest número fa ja molt temps que alguns defensors de la *integridad de la patria* han deixat de cobrar lo que l' Estat 'ls adeuda en premi als serveys prestats en la guerra carlista.

Després nos vindrán los polítichs madrilenys entonant cants y mes cants á la *gloriosa unificación española* y á la *sagrada integridad de nuestro territorio*.

Y no pagan als que la defensen.

En pochos dias han discrepat del govern fusionista, passant *casi* á la oposició, 'l duch de Tetuan, lo general Salamanca y 'l senador Maluquer.

Lo senyor Sagasta deu estar un bon xich mal humorat.

En cambi al pays ben poch l' importa.

Que siguin ministerials á secas ó ministerials dissidents poch podran fer en be de l' Espanya treballadora.

Mentres siguin polítichs á la madrilenya.

Lo general Salamanca ha parlat en lo Senat sobre las immoralitats de Cuba y 'ls senadors han quedat tan frescos.

Están tan acostumatats los graves pares de la patria á sentir cosas per l' istil que ja no poden esgarriarse.

Ni quan cansada Cuba d' aguantar als lladres que la xuclan nit y dia, determini emanciparse d' un pays que tan poch ha fet per ella.

Segons sembla tots los periódichs polítichs de Madrid l' han agafada contra de 'n Balaguer, que 'l pobre ja no sab com bellugarse.

Ni sa honra immaculada, ni sa puresa d' intencions, ni son amor á la Pàtria, ni lo molt qu' ha fet desde que 's al ministeri; res hi val.

Y se compren fàcilment.

Per bo que sigui D. Victor, te una taca á sobre per la qual no passen los polítichs madrilenys.

Es fill de Catalunya y poch ó molt es encare catalá de cor.

Y ja se sab que hi han cosas que no lligan.

Nos hem de convenser que 'ls catalans no hi estem be entre mitj de la farsa centralista y parlamentaria.

Los ministres lliure-cambistas de l' actual situació han declarat formalment que si Espanya exigeix un nou sistema económic ó siga la protecció nacional, ells, en be de la Patria, no oposarán dificultats á son plantejament.

Es á dir, que surti lo que vulgui, no 's volen moure del ministeri.

Ben fet.

¿Donchs que 'n treurían d' haverse embolicat en cosas que no hi entenen?

Lo senyor Rada y Delgado contestant al senador reformista senyor Polo de Bernabé, digué ab gran aplom y serietat que la emigració era convenient y necessaria.

¡Pobre senyor!

Quant no mes feya qu' escriurer may n' haviam fet cas.

D' are endevant lo mirarém ab llástima.

Deixeuvos d' haverli emigrat tots cinch sentits.

Los fusionistas y conservadors no han volgut de cap manera que 's verifiqués una informació parlamentaria pera descobrir als lladres de la administració cubana.

Comprenem sa delicadesa.

No fos cas qu' entre 'ls *irregularisadors* hi hagués algún correligionari...

Primer es 'l partit que tot.

Lo conflicte entre Austria, Rusia y Alemania sembla que no será gran cosa.

Fan las grans potencias europeas, com los petits polítichs dissidents de 'n Sargasta.

Amenassan y no pegan.

Avuy dia pera ser alguna cosa es necessari fer la por.

S' ha de seguir la carrera de *Papu*.

MES ESCANDOLS

Pera que 's veigi á l' extrem qu' hem arribat de desordre y mala administració, copiém de nostre estimat colega *La Renaixensa* un sueltó que publica en lo número perteneixent al passat dimecres.

No era prou encare lo de Córdoba, las immoralitats de Cuba, l' assassinat (sens cástich) del general Prim, lo de las Carolinas, y tantas altres vergonyas com nos enrogeixen la cara.

Era precis veurer com l' Estat no compleix sos sagrats compromisos ab aquells qu' arrenca de sas casas pera portarlos á sufrir las peripecias de la guerra. Faltava no mes que 's deixés morir de fam als que defensaren la tan decantada *integridad de la Pátria* á favor de la qual tan alardejan nostres polítichs.

Diu aixís:

«Al costat de la escandalosa conducta que s' está seguint ab uns presos que se 'ls te encadenats en una presó de Andalucía, anys y

més anys sense preguntárlshi perquè hi son, se pot posar ben be l' incalificable procedir que tots los governs que 's van succehint á Espanya, venen tenint ab los llicenciats del exércit dels anys 1873, 1874, 1875.

A aquestos benemérita de la Patria, com se 'ls hi diu, á aquestos homes arrencats de sas llars pera la salvaguardia del país, á aquestos infelissos que esposaren la vida y vessaren molts d' ells la sanch en la guerra contra 'ls carlistas, no se 'ls hi paga *encara* lo que desde aquellas apartadas fetxas se 'ls hi ve debent per la nació espanyola, que aixís compleix ab sos fills.

Tenim á la vista una exposició dels llicenciats de la provincia de Zaragoza y altra de Huesca, reclamant lo que es seu, d' aquest govern, que fins ara los hi fa 'l mateix cas que 'ls seus anteriors.

En ditas exposicions los recorrents manifestan ben clar la seva miseria, no podent ni vendre á baix preu (per la vigéssima part de son valor) los vales que se 'ls hi entregaren ab la llicencia, lo que manifesta 'l crèdit de que gosa l' Estat, y la poca confiança de que 's te per Espanya de que 's compleixi aquest deute per tots conceptes sagrat.

Mes végis lo que diuhen ells mateixos:

“Tal situació no pot prolongarse per mes temps. Excelentísim Senyor, la penuria dels reclamants es superior á tota pudoració, y si han de inspirar á sos fills amor y carinyo envers á la patria, precisa que las obligaciones otorgadas en nom d' aquesta sian relligiosament descarregadas y cumplertas. Tot privilegi es irritant, y privilegi es que satisfassin en metálich los alcansos posteriors á 1876 y no 's satisfassin ó s' aplassin indefinidament los anteriors baix pretext de carencia de medis.

Tota desigualtat, sisquera sia relacionada dintre de lo natural, de categorías y esferas, implica vilipendi envers lo que de ella es víctima, y desigualtat gran hi ha en que las classes superiors, desde oficial fins á general, hagin percebut regular y normalment sos habers ab honra devengats y no 'ls hagin percebut després de dotze anys las classes inferiors é infelissos soldats que 'ls hi prestaren obediencia pera realisar jornadas de gloria y d' alt renom.»

De l' altra exposició á que 'ns venim referint trayém lo següent passatge:

«Donchs be; á pesar de la rahó y la justícia de sa causa, del mol-

tíssim temps transcorregut, de las influencias posadas en joch, de las excitacions fetas per la premsa periódica y de las preguntas é interpelacions dirigidas al Govern per alguns diputats, los firmants y sos companys d' armas, glorias y fadigas, no han pogut conseguir fins ara que se ordeni 'l pago y fassi efectiu l' import dels referits alcansos.

Llastimós es dirho; pero aquí ahont sobra 'l diner pera gastar-lo en superfluitats que, si afalagan al orgull nacional no produheixen utilitat ni benefici, se troban sempre apuradas las arcas del Tresor quan se tracta de reunir cantitats insignificants com las que 's deixa fet mérit.

Y mentres... los llicenciats del exèrcit perteneixents á la lleva y reemplás de 1873, 1874 y 1875, poseheixen uns abonarés, veraders papers mullats, que ni sisquera poden negociar, atés lo caràcter de personal é intransferibles que se 'ls hi ha donat; y si per casualitat algun d' ells posseheix, es propietari ó 's dedica al exercici d' industria ó comers, é incorreix en retardar lo pago de las contribucions é impostos, se 'ls apremia, se 'ls executa y se 'ls hi venen tots sos bens, sense tenir pera res en compte que l' Estat li deu y no 'l paga, y sense admetre compensació entre uns y altres crèdits.»

Diuen los pobres llicenciats que aquest estat de cosas no pot durar: donchs ja veurán com dura y com als que no puguin pagar las contribucions, si tenen fincas l' Estat seguirá prenénthasi com la cosa mes natural del mon.

Si lo que pasa á Espanya no passa en cap país del mon! En quina terra 's trobarían ministres que cobressin religiosament la cessantía, 's fessin hipódroms y *Puertas del Sol* y 's tractés d' obrir gran vías y costejar un teatro castellá tot pera servey y goig únicament d' una població rica y no 's pagués lo deute á milers d' infelissos, quan molts d' ells se moren de fam, si avans no emigran ab sa familia, emportantsen las senyals de las feridas rebudas sobre son cos y en la butxaca aquell paper que tant los hi costa y que res los hi ha valgut, *herencia* de burla que poden deixar á sos fills.»

LO NOY DE LA MARE

CANSÓ DEL BRESSOL

Mentres María bressava y vestía
son ros y tendre Fillet que no dorm,

perqué no plore ni en terra s' anyore,
dolsa li canta, dolseta cansó.

*No plores no, Manyaget de la Mare,
no plores, no, que jo canto d' amor.*

Reys de Caldea, pastors de Judea,
¿qué li darém que li sápigas bo?
panses y figues y nous y olives
y una plateta de mel y mató.

Cada gronxada 't daré una abrassada,
cada abrassada un beset amorós;
mes rosses trenes serán tes cadenes,
niu y alcoveta les ales del cor.

¡Qué n' es de bella ta galta en poncella!
¡qué 'n son de dolsos tos llabis en flor!
son una rosa que 'ls meus han desclosa
sols per xuclarne la mel del amor.

Feuli, orenetes, cançons de amorettes,
fesli musica, gentil rossinyol,
si t' es poch fina ma falda de nina,
baixen los Angels, del cel un bressol.

Sian ses alas glasser de tes gales,
sian sos brassos coixins de ton cos,
jo per tos polsos ne tich de mes dolsos,
per embolcarte les teles del cor.

Sia ta faixa, si 'l cel no te 'n baixa,
quatre palletes de sech poliol,
quatre palletes tot just floridetes
sols per servirte de faixa y llensol.

Guarnímel, Angels; bresáumel, Arcàngels,
d' ayre bon ayre, tot fentli l' amor,
mística bresca lo cel li servesca
si en llet de Verge no troba dolsor

Dels Reys l' estrella claríssima y bella
n' es baixadeta á posarse en ton front;
quant ells te miran gelosos se 'm giran:
“¡Quína faldada de perlas y flors!”

Totes s' esfloran les flors que t' anyoran,

féyales naixer ton riure tan dols;
tornan reviure si 'ls tornas á riure,
mes ¡ay! sols beuhen rosada de plors.

Quan se 'n adonan los Angels, entonan
cántichs de festa que 's tornan de dol:
"Ab Tu avans d' hora clareja l' aurora,
ab Tu avans d' hora s' ha de pondre 'l sol."

Mentres María 'l bressava y vestia
ven ses manetes creuades al Cor;
prou l' endevina d' amor la joguina,
que fill y Mare barrejan sos plors.
*No plores, no, Manyaguet de la Mare,
que en la creu dura morirém tots dos.*

MOSSEN JACINTO VERDAGUER.

CARTA DE LA SRA. PARDO BAZÁN

Sr. D. Alfons Bayo, president de la Lliga Agraria.

Madrid 6 Desembre de 1887.

Molt senyor meu y antich amich: Falto á mon propòsit de no dedicar la pluma sino á assumptos literaris, y 'm dirigeixo á V., president de la Lliga Agraria, pera adherirme á ella y oferirli ma simpatia y cooperació.

Veus la meua habitual indiferencia envers las qüestions del ordre práctic, l' espectacle llastimós de la despoblació y ruina, passió y mort de las provincias gallegas, ma terra nadiua, la mes pintoresca dolsa y bonica de tota la monarquía espanyola; ma terra, tan pacífica y sensata, ahont ja may fermentaren radicalismes polítichs y d' ahont qual inagotable mina, va treurer la nació homes y diners pera consolidar la tranquil·litat pública y fer frente á las civils discordias; ma terra, la mes poblada, la mes salpicada de masias, la de valls somrients y arbolat frondós, y la que dins poch temps será infecunda y deserta, si vostés y tots los espanyols de be, no consegueixen remediar lo desastre.

Prompte farà un sigle qu' Espanya, corrent darrera las llibertats políticas, dei enredarse cada vegada mes lo problema económic y per seguir á la fantástica Dulcinea, desconeix á la honrada Aldonza Lorenzo. Cada dia 's despertan los ciutadans ab un dret mes en lo Códich fonamental y una pesseta menos en la butxaca.

Funestas teorias económicas enllassadas ab las políticas y socials, entregan nostra agricultura y nostra industria lligadas de peus y mans, á la concurrencia y á la llei del mes fort, y la inercia dels uns y la culpable tolerancia dels altres van aixamplan la ferida per la qual nos dessangrem.

Si algunas provincias mes adelantadas é industriosas no desmayan en la lluyta per la existencia y donan exemple de energia y previsió que las demás deurian imitar, altres regións que sols viuen de la agricultura y ganaderia, y no demanan or á la terra sino á lo més manteniment, se troban faltas hasta de lo indispensable pera no expirar per necessitat, del miserable caldo de llegums, del groguench pa de blat de moro, y entre la mort y la emigració esculleixen lo últim.

Ningú mes parch y sofridor que 'l gallego; ningú menys codiciós, digas lo que

's vullgi, ningú tant resignat. La seva paciència toca en fatalisme; sa calma en mitj de las privacions ralla en impassibilitat estoica. Un sentiment poderós y sagrat tanca en son ànima. 'L carinyo al terreno natiu. Prènguinli tot en bona hora; pero, deixinli la facultat de respirar sos aires, de dormir baix lo sostre ahont s' acullirem sos passats. Los qu' aixó sabém, los que coneixem á fons la condició de la rassa galaica, nos horrorisem considerant la quantitat d' amargura, dolor y desesperació que representa son Exodo comparable als de 'ls pobles primitius.

Quant se digui no arriba á la realitat. Cada mes surten de Galicia milers d' emigrants poblets sensers quedan sens cap home, solsament ab aquelles *viudas de vius* quals tristesas cantá la musa regional; immensas extensions de terreno son abandonadas per los arrendadors que deixan posada la clau en la porta de l' humil Carraca y se 'n van ab lo feix penjant de la vara, sens girar la vista enrera; l' ofici de *ganxo* ó reclutador d' emigrants es lucrativa com pocas; las empresas de vapors fan sa fortuna y á la porta de sos consignataris s' empenyan y atropellan grupos de joves sans y forsuts, esperant torn pera embarcarse y portar sa forsa y la sanch jovenivola á comarcas mes clemens y hospitalarias. Al veurels marxar recordém los días llastimosos del últim Austria, quan Espanya va quedar deserta y la verda terra nativa se 'ns apareix vestida de brossas y ortigas, recorreguda per famélicas turbas de donas que ja no tenen ànim ni pera llenzar los grans de blat de moro en lo remogut terrós.

¿De que serviren al pagés nostras convulssions polítiques? De subjectarlo á un complicat régimen feudal, en que tots los drets senyorials son exercits per lo *cacique* odiós que porta en la destra los favors del diputat y en la esquerra lo recàrrech, la causa criminal, la presó, la multa, la vexació y la tiranía en totas sas formas, exercida á la complascenta sombra de la llei. Van y venen governs, passa y 's muda tot, pero aixó sols no s' acaba; al contrari, creix, ó aumenta, 's consolida y cau com la llosa del sepulcre sobre 'l pit de la població rural, que sols coneix nostras vicissituds històriques en l' augment incessant de las contribucions.

Se li ofereix al paysà llibertats tan sólidas y nutritivas com la de conciencia, y á ningú se li ocorre lliurarls lo del secretari de son Ajuntament. Se li concedeix 'l dret de votar y també 'l de morir-se de extenuació. Aixís sucseheix que 'l exércit ó part d' ell, fa motins pera formas de govern y 'l pagés per consums. La observació d' aquest fet tan vulgar, ¿nos curará de la mania retòrica y de la pesta de las abstraccions? ¿No arribarém may á entendre que pera las classes pobres lo grave es la vida real, lo important las ventatjas serias y positives d' una bona administració? Y ¿no es encara mes expressiva que la protesta armada lo crit y l' incendi, eixa suprema y muda rebelió de tota una rassa deixant sas casas, sacudint la pols del seu calsat y entregant al *fisco* lo cadávre de la terra per ell lentament assassinada?

Després de la campanya de nostre sabi Feijóo, queda encare quantitat d' *errors comuns* que 'l poble admet y la malicia sosté. Entre aquestos se troba 'l del *pá barrato* y 'l del antagonisme entre 'ls interesos del propietari y 'l masover.

Ofendria la ilustració de V. si m' extengués en referirlos, ¿ni á qui? Parlin los fets, los irrefragables fets. Lo blat y 'l blat de moro 's venen ab despreci, la carn en alguns punts á 10 céntims lliura, y Galicia 's mor, y 'ls pobres fujen d' ella, com las ratas del barco navfrech. Lo propietari no treu de sas terras lo precís pera contribucions y laboreig y l' arrendador expria ó s' en va. No es possible, en un pais de propietat tant subdividida, que 'l conflicte agrícola no siga mortal pera totas las classes; y si 'l propietari de fincas rústicas 's veu reduhit á la indigencia, la propietat urbana, la industria, las arts, tenen que sofrir de rebot las conseqüencias d' aquesta general desventura.

Senyala la veu general dos remeys pera tan terrible dany: rebaixa de tributs y reforma aranzelaria; pietat y amparo, justicia y protecció. ¡Quan preßt s' escriu! ¡Quantas voltas s' havia escrit! ¡Y que sorts á esta queixa desesperada los que tenen en las orellas lo rumor de las estérils é inútils lluytas del Parlament, ó 'l tap de cera que, com Ulises, s' han á aplicat pera no sentir l' ¡ay! de la agonía de la patria!

Lo llarch del treball, lo inveterat del mal nos ha fet pesimistas y casi nos falta ánimos pera la defensa. Tan de bo, senyor president, que la Lliga agraria senyali una época nova y felis, ó al menys un período de calma y relatiu benestar. Si 's malogra son generós intent, los contribuyents de ma terra 's veurán exempts en breu del pago dels tributs—única funció social de que no está excluita 'l meu sexo,—perque abandonarán la terra al Erari, com ja ha sucsehit en algunas desgraciadas provincias.

Que Deu ilumini á V. y que la fortuna coroni la seva empresa.

Es de V. ab la major consideració afectíssima amiga. S. S. Q. B. S. M.

EMILIA PARDO BAZÁN.

Com es natural de pensar, la denuncia del nostre periódich nos causá desde 'l primer moment mal efecte, ja que sempre es sensible trobar entrebanchs en una carrera que 's segueix ab entusiasme y bona fé. Però aquest mal efecte ha anat desapareixent á passos de gegant cada vegada que per sa causa havém rebut mostrats d' adhesió dels nostres companys de catalanisme interessats en lo bon éxit de la patriótica campanya que perseguim.

En efecte; numerosos oferiments que, ja de paraula, ja per escrit, y baix tots conceptes nos han fet en aquesta ocasió 'ls que militan en las filas de la defensa pátria, nos han honrat tant y nos han satisfet en tal grau que fins nos sentím contents d' un contratemps poch envejable per las inmerescudas demostracions que 'ns ha ocasionat.

En particular las comunicacions del Centre de Sant Sadurn de Noya y las dels que s' han ofert á defensa de nostra causa oportunament, nos han impresionat de tal manera que á no temer se considerés sa publicació pretenciosa per lo que 'ns distingeix sense mereixerho, las donariam á llum en aquestas páginas en penyora de grátitut als que nos las han remés entusiasta y desinteressadament.

De totas maneras á uns y altres fem constar que apreciem moltíssim sos generosos oferiments, los quals ben evidentment mostran quan ferma y lleal es la nostra unió á tots y quan dols es lo llas que uneix á tots los que lluytém per los ideals regionalistas sota la bandera de las quatre barras.

NOVAS

Per entregar á la Casa de Caritat hem rebut las següents cantitats:

Ab las inicials C. B. 5 pesetas y altres 5 pesetas ab las inicials J. C. H.

Per la denuncia que ha suferit nostre periódich está processat lo company de Redacció, D. M. Folguera y Durán, al qual se li ha concedit llibertat provisional fins á la vista de la causa en judici oral y públich devant la Audiencia de Barcelona.

De nostre estimat colega *La Unión Vasco-Naburra* transcribim lo següent:

“Verdader interés enclouen las dues mocions que nostre molt estimat amich y correligionari, D. Aureliá de Galarza, vicepresidente de la Comissió Provincial, presentá á la Excelentísima Diputació en la sessió ordinaria que se celebrá 'l 8 del corrent.

Res mes raonable, res mes just, que 'l contingut de la primera moció per la que se solicita la creació en 'l Institut Vizcaí d' una Cátedra gratuita de vasconce.

Vegis ab quins termes está concebuda la moció:

“Excm. Sr: Un dels characters típics qu' ha distingit á la rassa éuskara, lo constitueix

sens dupte, son antigüíssim idioma, rich en vocables, originalíssim en sa estructura y admiració de filolachs eminents, y si las Corporacions populars de aquest ilustre y apartat Solar han procurat que 's propagara son coneixement, á par que may tan obligadas com en las actuals circunstancias en que Viscaya lamenta, ab dolor vivíssim, la pérdua de sas incomparables llibertats, de sas democráticas institucions.

Fundat en aixó, 'l diputat que suscriu te la honra de proposar á V. E. se digne acordar l'establiment de una Cátedra gratuita de vascuense en l' Institut Viscái, consignantse al efecte el credit necessari en los pressupostos del próxim exercici.

Ab tot V. E. resoldrá, com sempre, lo que cregui mes oportú y acertat.

Saló de sessions á vuit de Novembre de mil vuit sents vuitanta set.—Aureliá de Galarza.

En efecte: l' idioma éuskaro, qual riquesa en sonidos ningú pot desconèixer, qual estructura original resalta á los primers passos que dongi l' anàlisis, be mereix que la Diputació Provincial fixi en éll la seua mirada y fagi per 'sa propagació 'l petit sacrifici d' establir una cátedra gratuïta.

Moltas personas coneixem que s' apresurarian á matricularse encare que se 'ls exigís sin alguns drets, puig es grandíós son desitj de coneixer l' idioma pátri y algunas voltas han intentat per compte propi fé lo qu' avuy ha pres en consideració l' autoritat provincial.

La Unión Basco-Nabarra, qu' en varias ocasions ha tractat de la conveniencia de que 's crees la cátedra vascuense, compleix avuy un gran deber felicitant á D. Aureliá Galarza, per sa moció, que no deu esser llansada al olvit sinó portada á la práctica immediatament, en la seguretat que no passará de mil pesetas la quantitat que desembolsi la provincia, tenint en compte 'l sou del mestre y la quantitat que pot percibirse per drets de matrícula y exámen.

La que ja té establert la germana Guipúzcoa no deu retrassarse en Bizcaya, ahont se sent necessitat de que hi hagi una cátedra en la que puguin los vascongats estudiar l' idioma de sos antepassats. Actes com aquest haurían de tenir imitadors á Catalunya.

Llegim en nostre estimat colega la *Revista de Sabadell* que desde l' any nou deixara d' esser bi-setmanal pera convertirse en diari, augmentant el cos de redacció d' una manera digna y corresponent á las milloras qu' ab tal cambi s' introduheixen.

Nos alegrem de la reforma que nostre estimat amic D. Manel Ribot y Serra pensa fer en la *Revista* y molt fora la nostra satisfacció si en lo programa de son primer número, vejéssim que, consegüent ab sas idees, está resolt á defensar la patriótica idea del Regionalisme, únich camí per ahont podem arribar á la completa reivindicació de nostra perduda personalitat.

No cal dir l' inmensa alegria que sentiriam si entrant de plé en nostre camp, fes us tant sols lo nou diari, de nostra hermosa llengua catalana; ab ajuda de la qual, tants éxits ha obtingut lo llorejat poeta y amic nostre D. Manel Ribot y Serra, director del apreciable colega la *Revista de Sabadell*.

En altre lloch d' aquest número veurán nostres llegidors anunciar lo *Calendari Catalá* pera l' any próxim, 'l qual á mes de reunir iguals ó millors condicions que 'ls demés calendaris, conté un sens fi de pœsias dels mes reputats poetes catalans.

Totas las efemérides que en sos fulls se relatan son de fets gloriosos, per son recort, de nostra estimada patria catalana.

Recomaném, donchs, ab especial interés lo *Calendari Catalá*, que cada dia va obtenint mes favorable acullida per sas notables qualitats.

Lo dimecres passat morí en aquesta ciutat don Joseph Trias Vilageliu, regidor qu' era d' aquesta corporació municipal.

Nos unim de cor á la pena que deu haber experimentat sa desconsolada familia per perduda tan irreparable.

Avuy ha contret matrimoni nostre distingit amich don Fermí Ribera ab la simpática senyoreta donya Josepha Brós.

Desitjém á la parella una llarga lluna de mel.

Segons un patriótic article publicat en *El Vilafranqués*, es segur que dintre poch temps quedarà instalada en Vilafranca una important associació catalanista.

Ho celebrem y dem la enhorabona als iniciadors de tan patriótica empresa, los quals poden contar incondicionalment ab LO CATALANISTA.

Avuy se posará en escena en lo teatro Principal la aplaudida ópera en 4 actes: *Lucia de Lammermoor*.

Tenim noticias molt satisfactorias de Lisboa per las quals sabém que en lo Gran Colisseu de Sant Carlos d' aquella ciutat acaba de debutarhi ab notable éxit en la ópera *Romeo é Giúlieta* l' aventatjat barítono compatrici nostre don Pere Ventura y Juliá, qui tot just fá un any que comensá sa profitosa carrera.

Moltíssim nos plau á nosaltres poderho consignar aixís, sobre tot tractantse com en aquest cas d' un catalá dels de bona rassa, d' aquells que á tot arreu se recordan de sa Patria, á la qual sols pensan en honrar sempre, comensant sobre tot per no italianisar ni estrafer sos apellidos catalans.

Saludém desde aquí afectuosament al senyor Ventura y Juliá, y li desitjém excelents resultats en gloria y en profit.

En la Sala de lo Criminal de la Audiencia de Barcelona tingué lloch lo dissapte dia 17 del corrent la vista en Judici oral de la causa incoada en aquest Juzgat per lo delicté d' imprenta contra nostre estimat company de Redacció don Enrich Diumaró Grané.

L' acte comensá á la una de la tarde, al que assistiren en concepte de testimonis don Plácid Sagalés y don Joan Comas l'Aura. Estaban presents el director del *Criteri Sabadellés*, un redactor de LO CATALANISTA, varis companys y amichs del senyor Diumaró y alguns curiosos.

Lo senyor Secretari doná lectura á las principals pessas del procés, después de lo qual lo senyor Fiscal rectificá sas conclusions demanant pera nostre company y amich la pena de dos mesos y un día de arrest y pago de las costas del Judici.

Lo defensor senyor Maspons (lo senyor Maluquer no pogué assistir á causa de la grave enfermetat de son senyor Pare) en un lluminós dictámen va plantejar l' assumpto vaig el punt de vista de que no contenia l' escrit denunciát frases ni retisencias que poguessin calificarse de injuriosos, logrant ab gran acert interpretar fielment la rectitut d' intencions del senyor Diumaró, pera qui demaná á la Sala la lliure absolució ó en son defecte se 'l considerés solsament responsable del delicté de simple falta.

A la una y quart terminá l' acte públich pera dictar sentència, que creyem será absolutoria, de lo qual nos alegraríam moltíssim.

Lo Jurat calificador dels modelos de medallas presentats al concurs de la Exposició Universal de Barcelona, destinadas á premiar als expositors que mes se distingeixin en lo Certámen, ha acordat no adjudicar lo premi y en sa consecuencia obrir un altre concurs, aumentant fins á mil pessetas lo valor del premi y dictant lo fallo següent:

Del exámen dels bocetos presentats sobressurten entre tots los senyalats de números 3 y 7, per revelar condicions que 'ls fan, desde 'l moment, dignes de particular menció y estudi.

En lo del número 3, que te per lema, *Tu eres la única moneda en que puede ser remunerado el mérito* lo davant y 'l darrera están ben concebutos y responen bastan al motiu del concurs; pero la execució es deficient y no 's troba á la altura del concepte.

Al senyalat de número 7, que porta per lema: *Premio al mérito*, l' avaloran grans dots d' execució técnica.

Lo davant d' aquesta medalla, felisment realisat, pero poch original, conté detalls d' hábil execució que indica haver sabut comprendre son autor la classe de modelat que requereix aquest género escultòrich, si be presenta fragments no tant acertats que perjudican notablement l' efecte total.

Al darrera s' notan semblants cualitats d' execució pero sa composició desequilibrada no correspon al caràcter de la mateixa.

Per aquestes rahons, donchs, fundadas en las cualitats y defectes que contenen las duas obras indicadas y que han sigut objecte de detingut estudi per part del Jurat, aquest ha acordat per unanimitat que no procedia la adjudicació del premi consignat en lo programa de concurs; acordant en cambi, per majoria de vots, que s' concedís l' *accèsit* consistent en la quantitat de duascentas cinquanta pessetas al boceto senyalat de número 7, per las rahons avans aduhidas.

Diu *Lo Somatent* de Reus:

Segons se 'ns diu, hi ha l' propòsit de crear en la Associació Catalanista d' aquesta ciutat, una secció musical, al objecte de fomentar lo gust á la música y amenisar las vetlladas que ab tant aplauso s' donan en dit local. Oportunament s' anunciarán las condicions pera l' ingrés en lo coro que creará la mentada secció.

Va á constituhirse dintre de pòchs dias una associació de las nostras ideas en la important vila de Capellades. Donats los elements valiosos ab que conta l' catalanisme en aquella industriosa població, era d' esperar que s' agrupessin pera fer mes enérgich l' esforç de tots envers la emancipació de la patria catalana.

CAIXA DE AHORROS DE SABADELL

* Han ingressat fins aquesta fetxa 3,917 pessetas procedentas de 304 impositiões, essent 6 lo número de nous imponents.

S' han tornat 4,803 pessetas 40 céntims á demanda de 21 interessats.

Ab motiu de la festivitat del dia d' avuy, lo despatx de la Caixa de Ahorros, estarà tancat.

Sabadell 18 de Desembre de 1887.—Lo Director accidental, *Enrich Turull*.

SECCIÓ DE ANUNCIS

CALENDARI CATALÀ DE PARET GRAN TAMANY

Preus: 7, 8, 9, 10, 11, 12 y 13 rals.

SEGONS LA CALITAT DEL CARTRÓ

BLOCHS 5 RALS

Punts de venda en Barcelona: Llibrerías de Verdaguer, Lopez y Puig.—Magatzém d' objectes d' escriptori de D. Joan Almirall, Primpcesa, 16.—Botiga de D. Jaume Riera, Hospital, 19, é Imprempta *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos.

En Sabadell: Centre de Suscripcions de D. Llorens Lladó, S. Pau, 4.

TALLERS

DE

Imprempta, Litografia, Encuadernacions
Llibres especials y ratllats

JOAN COMAS FAURA

PAPERERÍA

Papers pera cartas de totas classes.—Paper "Mill."—Blanchet.—Fantasía.—Embalatje.

PLEGADORS DE PESSAS

Se fan plegadors de totas classes en fusta y en cartró, ab lo nom imprés, si aixís se desitja. Plegadors de 10 per 70 ú 11 per 72 centímetros, sense nom, á 12 duros milé y ab nom á 13 duros milé. En cartró á preus baratos.

TALONARIS

á 4 rals de 100 fullas de dos classes, á 5 rals los de Entrego y á 7 rals los de Pedido y de Vale.

IMPRESIONS

Facturas.—Sobres.—Memorandums.—Membrets.—Talonaris.—Reduccions de preu.—Tarjetas, etc., etc.

ENCUADERNADORS

de varias classes pera cartas.—Capsas pera Facturas, Lletres, Rebuts y altres documents.

Tallers: Carrer de Capmany, núm. 18.

Sucursal: Rambla, núm. 70..